

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

WYDZIAŁ NAUK O SZTUCE
PRACE KOMISJI MUZYKOLOGICZNEJ

Tom 33

Figurą i fraktem
Kultura muzyczna polskich benedyktynek
w XVII i XVIII wieku

MAGDALENA WALTER-MAZUR

POZNAŃ 2014

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział I. Konteksty. Monastycyzm żeński w dobie wczesnej nowożytności.	
Kulturotwórcza rola klasztoru	
1. Potrydencka reforma życia zakonnego kobiet	21
2. Praktyka muzyczna zakonnice	30
3. Odrodzenie i rozwój zakonów żeńskich w Rzeczypospolitej w okresie kontreformacji	43
4. Reforma chełmińska i akcja fundacyjna polskich benedyktynek. Działalność kulturotwórcza	47
Rozdział II. Kultura muzyczna benedyktynek kongregacji chełmińskiej w XVII wieku	
1. Ksieni Magdalena Mortęska i jej poglądy na rolę muzyki w życiu wspólnoty zakonnej. Muzyka w polskich redakcjach reguły benedyktynek	59
2. Rekrutacja muzycznie uzdolnionych kandydatek i edukacja muzyczna w klasztorze	68
3. Polifonia, praktyka <i>alternatim</i> i muzyka wokalnoinstrumentalna w klasztorach chełmińskim, toruńskim, poznańskim i radomskim w świetle zapisków kronikarskich	79
Rozdział III. Siedemnastowieczne źródła muzyczne pochodzące z klasztorów benedyktynek w Toruniu i Jarosławiu	
1. Toruńskie księgi głosowe TorA i TorB przechowywane w Bibliotece Diecezjalnej w Pelplinie	95
2. Toruński rękopis nr 127 przechowywany w Gdańskiej Bibliotece PAN	101
3. Jarosławski zbiór utworów dwuchórowych na głosy żeńskie L 1643 przechowywany w Bibliotece Diecezjalnej w Sandomierzu	105

Rozdział IV. Kultura muzyczna benedyktynek kongregacji chełmińskiej w XVIII wieku

1. Praktyka muzyczna zakonnice w klasztorach sandomierskim, lwowskim, nieświeskim i przemyskim	141
2. Muzyka jako element klasztornych uroczystości	169
3. Kantorki, śpiewaczki i instrumentalistki. Przykłady profesjonalizacji zakonnic-muzyków	188

Rozdział V. Osiemnastowieczne źródła muzyczne pochodzące z klasztorów benedyktynek z Sandomierza, Przemysła, Jarosławia i Lwowa

1. Kancjonały	213
2. Księgi organowe	217
3. Uwagi dydaktyczne <i>Zrozumienie Consonancyi dobrych y złych z przemyskiej</i> księgi organowej	234
4. Utwory wokalne-instrumentalne i instrumentalne	244

Rozdział VI. Życie muzyczne w klasztorach benedyktynek reformy chełmińskiej, benedyktynek staniąteckich i klarysek starosądeckich w perspektywie porównawczej

1. Kultura muzyczna benedyktynek staniąteckich w XVII i XVIII wieku	263
2. Kultura muzyczna klarysek starosądeckich w XVIII wieku	272

Zakończenie	285

Aneks I. Cytaty ze źródeł XVI-XIX-wiecznych zawierające termin 'frakt'	289

Aneks II. Klasztory reformy chełmińskiej	297

Aneks III. Słownik benedyktynek aktywnych muzycznie	301

Aneks IV. Formy oprawy liturgii i uroczystości zakonnych	331

Aneks V. Repertuar	343

A. <i>Bassus sex vocum (...) Antifonarium (...) 1632</i> , rękopis Biblioteki Diecezjalnej w Pelplinie [Tor A], księga głosowa z klasztoru benedyktynek w Toruniu	345

B. <i>Notarum Anno Domini 1633</i> , rękopis Biblioteki Diecezjalnej w Pelplinie [Tor B], księgi głosowe Sopranu i Altu z klasztoru benedyktynek w Toruniu	351
C. Rękopis 127 Gdańskiej Biblioteki PAN (1634), księga głosowa Altu z klasztoru benedyktynek w Toruniu	357
D. Rękopis L 1643 Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu (1. połowa XVII wieku), osiem ksiąg głosowych z klasztoru benedyktynek w Jarosławiu	357
E. Rękopis L 1642 Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu (1721), dwa komplety czterech ksiąg głosowych	363
F. Rękopis 10 Biblioteki Opactwa Sióstr Benedyktynek w Przemyślu (połowa XVIII wieku), księga organisty	367
G. Rękopis 11 Biblioteki Opactwa Sióstr Benedyktynek w Przemyślu (2. połowa XVIII wieku), księga organisty	367
H. Rękopis L 1668 Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu (2. połowa XVIII wieku), księga organisty	367
I. Zbiór rękopisów L 1678 Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu (XVIII wiek), utwory wokalne-instrumentalne i instrumentalne	375
Aneks VI. <i>Zrozumienie Consonancyi dobrych y złych</i>	397
Wykaz skrótów	405
Wykaz ilustracji	406
Wykaz przykładów muzycznych	408
Bibliografia	409
Indeks osób	423
Indeks miejscowości	435
Summary	439